

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" עטרת שרה"
ע"ש רבי רפאל זכיון בן פינחס זצ"ל ע"ש מנ"ש שרה זכיון בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרָשַׁת: פִּינְחָס

עֲלוֹן מִס': 1,857 | תשפ"א

ליקט וערך: הרב רפאל זכיון שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב
העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זכיון שליט"א

"נִצֵּר תֵּאֲנֶה יֹאכֵל פְּרִיָּה" - עֲנוּוָה וְהִתְמַדָּה, יְבִיאוּ לְפִיִּסְגָּה!

בפרשתנו הועבר שרביט המלוכה. משה רבינו, הרועה הנאמן, איש האלוקים, סמך את ידיו על יורשו וממשיך מורשתו. את שתי ידיו סמך עליו, את כל חכמתו העביר לו: "מִשָּׁה קִבַּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִסְרָהּ לַיהוֹשֻׁעַ". הבחירה הייתה על פי ה', אבל יש להניח שהיא עוררה השתאות, בלשון המעטה. אל לנו לשכוח כי היה זה דור דעה, "שהקטנה שבנשותיהם גדולה מיחזקאל הנביא". והיו בהם שרי עשרות, שרי חמישים, שרי מאות ושרי אלפים, וראשי השבטים ושבעים הזקנים. ומכולם - נבחר יהושע בן נון. הנחבא אל הכלים, השקט והצנוע, משרת משה!

במה זכה? לא רק אנו שואלים זאת, גם באותו דור תמהו על כך. "פני משה כפני החמה, פני יהושע כפני לבנה. זקנים שבדור אמרו: אוי לאותה בושא, אוי לאותה כלימה" (בבא בתרא עה.). פירש רבינו חיים מוולוז'ין זצ"ל: לחמה, לשמש, יש אור עצמי. היא מקור האור. כך משה רבינו, היה איש אלוקים, נבחר לגואל בטרם נולד, ובלידתו נתמלא הבית אורה - מי ידמה לו, מי ישווה לו! אבל יהושע, הרי היה רק כפני לבנה. לירח אין מאור עצמי. הוא מקבל את אורו מהשמש. ועל כך הצטערו וקוננו הזקנים שבדור: מדוע אנו לא היינו כיהושע, מדוע אנו לא קלטנו את אור החמה, את אורו של משה רבינו!

ובאמת, במה זכה יהושע מכולם? חז"ל השמיעונו זאת באומרם, שנתקיים בו הכתוב: "נִצֵּר תֵּאֲנֶה יֹאכֵל פְּרִיָּה" (משלי כז). הוא מסמל את סוד ההתמדה, הנחישות, הדביקות במטרה. עליו נאמר: "למד לשמה, וסוף הכבוד לבוא" (נדרים סב.). כאשר משה רבינו עליו השלום עלה למרום לקבל את התורה, עזב יהושע בן נון את המחנה - עזב, למעשה, את מקור החיים: את המן שירד שם בכל בוקר - ליווה את משה רבינו עד למרגלות ההר ונשאר שם, מצפה לירידתו. יום, יומיים, שלושה. עשרה ימים, עשרים, שלושים, ארבעים. נעשה לו נס, וירד לו מן לעצמו, עברו (יומא עו). אות הוקרה לתלמיד המחכה לרבו. כדי להיות הראשון שיראהו ברידתו, כדי שיוכל ללוותו את כברת הדרך אל המחנה. אולי ישמע מפיו עוד אימרה, הכוונה, הדרכה, דין והוראה! וזה סוד ההצלחה! הפעילות המתמדת, העיקשת, החתירה ללא ליאות. בלי קולות וברקים. בענווה ובצינועה, להתקדם אל הפיסגה.

כמו רבי אברהם, מוכר הירקות מהעיר לובלין שבפולין. מרן החיד"א זצ"ל מספר עליו, ב"שם הגדולים". רבינו שלמה לוריא, המהרש"ל זצ"ל, רבה של לובלין, קם לילה אחד והשתומם. הוא שמע כיצד, בדומית הליל, לומד בעל חנות הירקות שמתחת לדירתו סוגיא עמוקה וסבוכה, ומפרשה בבהירות ועמקות נפלאה. השתומם המהרש"ל, ושלח לקרוא לו. בא רבי אברהם בדחילו ורחימו אל רב העיר, ונשאל שאלה עמוקה בש"ס. השיב שהוא עם הארץ, בור ונבער מדעת. גזר עליו המהרש"ל בגזירת מרא דאתרא, ורבי אברהם נענה. ענה בעמקות וברוב בקיאות עד שהיו הדברים מאירים ושמחים. רק בקשה אחת ביקש, תנאי אחד התנה: שהרב ינצור את הדברים בסוד, ולא יגלה לאיש על למדנותו. בשנת של"ג, כאשר המהרש"ל עמד להיפטר מן העולם, ציוה כי לאחר מותו יכתירו לרב את מוכר הירקות... פרנסי הקהילה הנדהמים עשו כדבריו, אבל רבי אברהם הוא שסירב, והסכים רק לאחר הפצרות מרובות. ומסיים החיד"א, באמרו: "ומי שיש לו לב יקח מוסר השכל, עד כמה הצניעות והענווה היא אמצעי להגיע לתורה לשמה ולהכמה!"

השיב את-חמתי (כה, יא) - חמתי אותיות חי-מת, שאותיות מת נכנסו בין אותיות חי והייתה מגפה בישראל. **ופינחס השיב את חמתי**, השיב את המוות מן החיים, לכן שכרו שיחיה לעולם, כי פינחס הוא אליהו. (שמנה לחמו)

בקנאו את-קנאתי בתוכם (כה, יא) - אף על פי שהיה מקנא קנאת ה', נשאר בתוכם מעורב עם ישראל ולא היתבדל מהם. (רבי יצחק מזורקא)

הנני נתן לו את-בריתי שלום (כה, יב) - מעשה פינחס בפרשת בלק ושכרו בפרשה הבאה. **למדנו מכך**, שכשאדם עושה מעשה קנאות אין למחר לתת לו את שכרו, עד שיבדקו את מטרתו אם כוונתו לשם שמים. (הסמ"ג)

תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל (כה, יג) - למשה היה נראה שפינחס עשה את מעשהו מתוך ש"קנא לאלוקיו", אבל באמת כוונתו הייתה "לכפר על בני ישראל" - הוא מסר את נפשו על אהבת ישראל. (רבי ישראל מרוז'ין)

ואשר יוציאם ואשר יביאם (כו, יז) - **יביאם** בגימטריה **נביא**, כלומר יפקוד עליהם איש אשר יהיה נביא להם. וכן **את יהושע בן-נון ראשי תיבות נביא**. (שמנה לחמו)

כצאן אשר אין-להם רעה (שם) - בפסוקים אלו כ"ח תיבות כמספר השנים שפרנס יהושע את ישראל. זה הוא שאמר הכתוב: "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" (בעל הטורים)

השם פינחס נזכר בכל התנ"ך כשהוא מלא עם האות יו"ד, והנו"ן שאחרי היו"ד נקראת בשווא נע כדין, לאחר חיריק מלא. חוץ מפינחס בנו של עלי הכהן שנכתב בכתיב חסר. כיום, רבים כותבים בלי יו"ד ואינו נכון, וברוב החומשים נדפס שם הפרשה למעלה בכתיב חסר כשאינו מנוקד, בזמן שבאותו עמוד נדפס בגוף התורה השם מלא בניקוד. בשמות גטין נפסק לכתוב פינחס מלא יו"ד, ובדיעבד כשר גם בכתיב חסר. **יש שמצאו רמז** שלפינחס נעשו עשרה ניסים כאות י', והיו"ד זעירא שהיה שפל רוח, **ופינחס בגימטריה יצחק ששניהם ממידת הדין**.

בקהילת פרנקפורט שבגרמניה, בעת רבנותו של **רבי פינחס הלוי הורוויץ** בעל הפלא"ה, שימש בבית הכנסת המרכזי חזן, אשר הצטיין בקולו הערב אבל לא ביראת שמים, ורבים ריננו כי מתנהג הוא בקלות ראש ואינו מקפיד על המצוות. כשראה החזן את הערצתם של המתפללים לתפילתו הערבה, בא אל ראשי הקהילה ודרש בעזות פנים להעלות את משכורתו כחזן ולהשוותה עם משכורתו של הרב. שמע רבי פינחס את דרישת החזן ואמר: "עליך נאמר עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפינחס..."

שנון

מושגים ביהדות

תמוז

ב' בתמוז ב'תמ"ט, הגיעו **המרגלים** לבא חמת בגבול ארץ ישראל, ומת **איוב** מארץ עוץ. מסופר עליו כי "היה האיש ההוא, תם וישר וירא אלהים וסר מרע". איוב הוא דמות שנויה במחלוקת בחז"ל. ישנה אמירה לפיה "גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם", ומאידך אמירה שקיבל את שכרו בעולם הזה כדי "לטורדו מן העולם הבא". בין השאר מובאת דעה לפיה "איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה".

ב'ג בתמוז ש"ל, הסתלק **רבי משה קורדובורו** (הרמ"ק) בצפת, ותלמידו האר"י ז"ל ראה 'עמודא דנורא' שהלך לפניו. הספר שאיתו מזוהה הרמ"ק הוא פרדס רימונים, המבאר את שיטתו בקבלה. כמו כן חיבר הרמ"ק פירוש לספר הזוהר ולספר יצירה בשם "אור יקר", וספר מוסר בשם "תומר דבורה" המיוסד על י"ג מידות ההנהגה.

סיפור השבוע

פינחס הוא אליהו

פינחס הוא אליהו הנביא לפי קבלת חז"ל, וזכה לחיים נצחיים. ואמרו במדרש שבכל מוצאי שבת קודש נכנס אליהו הנביא לגן עדן ויושב תחת עץ החיים וכותב את זכויותיהם של ישראל, עם מקדשי שביעי, המשמרים את השבת כהלכתה. זה אחד הטעמים להזכרת אליהו הנביא בזמירות למוצאי שבת. וטעם נוסף, לפי שאין אליהו בא לבשר את הגאולה בערב שבת, כדי שלא להפריע את ההכנות לשבת, ובשבת אינו בא משום איסור תחומין, על כן מבקשים אנו במוצאי שבת שיחיש את בואו ויבשרנו. **במוצאי שבת היה הגאון הקדוש רבי יוסף חיים זצ"ל** מסתגר בחדרו אשר בעליית ביתו, ואיש לאו הורשה לעלות לעליה באותן שעות. עד מהרה פשטה השמועה שהרב הדומה למלך לומד באותן שעות עם אליהו הנביא זכור לטוב. ביקשו חכמי בגדד לעמוד על אמיתות השמועה, והטילו על הגאון רבי יהושע שרהבני, מתלמידי הרב, שיעלה לעליה וישאל שאלה סבוכה שהתקשו בפתרונה. שמה רבי יהושע לשליחות, וקיווה שהנה תהיה לו ההזדמנות לראות את אליהו הנביא. נכנס לבית הרב ושם פעמיו למדרגות העולות לעליית הגג. אך התקרב לדלת, וזו נפתחה לפתע. הרב יצא אליו ואמר: "חכם יהושע, בבית המדרש מתחבטים עתה בשאלה פלונית" - אותה שאלה שהייתה בפיו - "לך ואמור להם שכך וכך תשובתה", ושב מיד אל החדר, והדלת סגרה אחריו. לא הצליח רבי יהושע להציץ לחדר, ואת פני התישבי לא ראה...

יוסיף חכמה

פרשת פינחס וימי בין המצרים

"ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי" - פרשת פינחס, עוסקת בתחילתה, בשכר ששילם הקב"ה לפינחס על המעשה שהוא עשה בהריגתו של זמרי בן סלוא, כפי שקראנו בשבת שעברה, בפרשת בלק. זו גם השבת שבדרך כלל גם מברכין בה את חודש אב. **הגמרא במסכת תענית כט. מביאה:** כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה. פרשת פינחס, נקראת בימי 'בין המצרים', ואם כך יש לחבר את הפרשה לימי בין המצרים.

המשנה במסכת תענית ד, ו אומרת: חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והבקעה העיר, ושרף אפסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל... **נשאלת השאלה:** ובטל התמיד - וכי רק התמיד בוטל?! - בוטלה כל העבודה, לא רק התמיד, לא היו מוספים... שום קרבן לא נעשה. ברגע שבוטל התמיד, בוטל הכול. **והתשובה תקשר אותנו לפרשת פינחס:** אם אתה רואה, שהמשנה שמה דגש על "בוטל התמיד", משמע שזה תחילתה של המפלה של עם ישראל, זה תחילת החורבן. השלב הבא המתבקש מאליו - הבקעה העיר... כל זמן שהיה קורבן התמיד, הם לא יכלו להבקיע את העיר. ברגע שהסירו את ההגנה - יש להם את היכולת להבקיע את העיר... **אומר דוד המלך** בתהלים קו, ל: **"ויצמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה"**. מסבירה הגמרא במסכת ברכות מסבירה שפינחס התפלל: א"ר חלבו אמר רב הונא, כל הקובע מקום לתפילתו, אלוהי אברהם בעזרו... ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום? דכתיב (בראשית יט, כז) **"וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם"**, ואין עמידה אלא תפילה שנאמר ויעמוד פינחס ויפלל. כיום אין לנו קורבן תמיד, אבל יש לנו תפילה במקום קורבנות: **"וינשלהם פרים שפתינו"**, כשם שפינחס הצליח לעצור מגיפה בזכות תפילה - כך אנו יכולים למנוע הרבה מגיפות בכוח התפילה. בדיוק כשם שהם לא הצליחו להבקיע את החומה כאשר קורבן התמיד הוקרב במזבח.

יוסיף דעת

פינחס הוא אליהו

במדרש ובזוהר נאמר שפינחס זה אליהו, שזכה לעלות בחייו לגן עדן ולא מת כדרך כל האדם. מפני מעשה קנאותו בהריגת זמרי בן סלוא ולכן נתן לו הקב"ה את בריתו שלום. **אליהו הנביא** מושיב כל צדיק וצדיק בגן עדן ומוציא מגיהנום את הצדיקים וסובל במקומם, ולכן מזכירים את אליהו הנביא בזמירות של מוצאי שבת קודש. **הפוסקים דנו**, אם אשתו של אליהו הותרה להינשא לאיש אחר אחרי שעלה בסערה השמימה, ואם זה נקרא שהסתלק מן העולם. **רש"י מביא**, כי בחמישה מקומות מוזכר שם יעקב מלא עם וא"ו ואליהו חסר בחמישה מקומות ונקרא אליה, מפני שיעקב נטל אות אחת משמו של אליהו כערבון עד שיבוא ויבשר גאולת בניו. **לפני ביאת המשיח**, יבוא אליהו ויבשר לנו על ביאתו. **וכתב רבי יהונתן אייבשיץ**, שאליהו יבוא רק כאשר הגאולה תבוא בעתה (בזמנה), אבל אם תבוא הגאולה באופן של אחישנה לפני הזמן, לא יבוא אליהו לבשר ומשיח יבוא מיד. מסיבה זו מקדימים ב"הרחמן" שבברית מילה את ביאת המשיח לנבואת אליהו, מפני שתחילה אנו מתפללים על הגאולה שתבוא מהר. ואם לא נזכה אנו מבקשים שתבוא הגאולה באופן של 'בעתה' בבשורת אליהו. **מערת אליהו בהר הכרמל**, היא המערה בה הסתתר אליהו בבריחתו ממלכי ישראל. אל המקום נוהרים רבים וסגולות רבות נקשרו במערה, ביחוד לריפוי חולי רוח.

"כי מציון תצא תורה" - ברוב פאר והדר, בשמחה ובהתרגשות רבה התקיימה **הכנסת ספר תורה** מהודר בקהילת קודש **"אנוסי משהד"** בארצות הברית. ספר התורה הובא מארץ הקודש, והתקבל בכבוד גדול ע"י הקהילה הקדושה. הרב שלמה זביחי שליט"א מרבני הקהילה בארץ ובעולם, שהגיע במיוחד לתהלוכה ועורר את הקהל, אמר: שמחת הכנסת ספר תורה, היא **"שמחת עולם על ראשם"** - שמחה בלתי גבולית, בניגוד לשמחה מעניינים גשמיים שהיא שמחה מוגבלת. בכניסה לבית הכנסת קידמו את ספר התורה החדש ספרי התורה הוותיקים שנישאו בידי ותיקי הקהילה. ("אנוסי משהד" הוא שמה של חברי הקהילה היהודית בעיר משהד שבאיראן, שחבריה היו אנוסים לחיות כמוסלמים במשך 120 שנה ואף נקראו "ג'דיד אל אסלאם" ("המוסלמים החדשים") אך שמרו על יהדותם בסתר). **בתמונות:** שמחת הכנסת ספר התורה מהודר בארה"ב.

אימרת השבוע

"המחפש את חסרונותיהם של אחרים חוטא לעצמו, שכן באותה שעה אין הוא מפשפש במומי עצמו"

(רבי ישראל מרדכי'ן)

מדור ההלכה על פי הראשון לציין הגאון
מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ס

עֵשֶׂה לְךָ רַב

ממנהגי ימי בין המצרים

- א. יש נוהגים שלא לערוך נישואין כלל מיום י"ז בתמוז עד תשעה באב, שהם ימי בין המצרים. אך מנהג הספרדים ועדות המזרח לערוך נישואין מ"ז בתמוז עד ראש חודש אב, ונמנעים מלישא אשה מליל ראש חודש עד אחר תשעה באב. וכשיש צורך אפשר להקל אף לאחינו האשכנזים מ"ז בתמוז עד ראש חודש אב. והמנהג להימנע גם אם הוא בחור שעדיין לא קיים פריה ורביה.
- ב. אף על פי שמותר מעיקר הדין לשמוע בשאר ימות השנה שירי קודש המלווים בכלי נגינה, מכל מקום בימי הספירה יומי בין המצרים יש להימנע מלשמועם. אפילו דרך הרדיו או טייפ וכדומה. אך בשמחת מצוה הנעשית בזמנה, כגון מילה או פדיון הבן, או בסעודת חתן וכלה בתוך שבעת ימי חופתם, או בסעודת בר מצווה הנערכת ביום הגיעו למצוות, מותר לשמוע שירי קודש, המלווים בכלי נגינה. אבל אם מקדימים או מאחרים במספר ימים את סעודת הבר מצווה, ראוי להחמיר שלא להשמיע כלי נגינה בסעודה זו בימי בין המצרים. וכן מותר להשמיע כלי נגינה בסעודת פדיון הבן, או בסעודת סיום מסכת. אבל בסעודה שעושים בלילה שלפני המילה, אין להתיר להשמיע כלי נגינה. והאשכנזים נוהגים להחמיר שלא להשמיע כלי נגינה בכל סעודת מצוה הנערכת בימי בין המצרים. ושירה בפה כשהיא דרך הודאה לה' יתברך, בלי כלי נגינה, מותרת אף בימי בין המצרים ובימי ספירת העומר. ומכל שכן שמותר להשמיע נעימה בתפלה, או בשעה שעוסק בתורה ומנגן בדרך לימודו, ובפרט בשבתות שבתוך ימי בין המצרים או ימי הספירה. ואמנם שירה בפה בהתלהבות ובא לידי שמחה, יש להימנע בבין המצרים.
- ג. נוהגים להיזהר שלא לאכול פרי חדש בימים אלה, מליל י"ז בתמוז עד אחרי תשעה באב, כדי שלא יצטרכו לברך עליו "שהחיינו". אבל מותר לברך "שהחיינו" על פרי חדש בשבתות שבינתיים. וכן על בגד חדש, בפרט כשיש בדבר משום כבוד שבת. אולם לאחר ראש חודש אב, אין ללבוש בגדים חדשים אף בשבת.
- ד. פרי חדש שיתכן שלא יהיה נמצא אחר ט' באב, מותר לברך עליו שהחיינו בימי בין המצרים, ואם אפשר יברך עליו בשבתות שבינתיים. וכן אם יפסד טעם הפרי אחר ט' באב, מותר לברך עליו שהחיינו. וכן חולה רשאי לברך שהחיינו על פרי חדש, אף בימי החול של ימי בין המצרים, כי הפירות פותחים תאבוננו לאכול דברים טובים לבריאותו. וכן אשה מעוברת שראתה פרי חדש ויש לחוש שאם תמנע עצמה ממנו יגרום לה או לעובר נזק, רשאית לברך עליו שהחיינו אחר ברכת הנהנין ולאוכלו. וכן קטן שאינו יכול להבחין כל כך בין ימים אלו לשאר ימות השנה ומתאוה לפרי חדש, מותר לתת לו לברך עליו שהחיינו.

בכל ראש חודש ניתן לקבל פרקי תהילים קבועים לקריאה במשך כל החודש
ובכך לסיים מאות ספרי תהילים מידי יום, יחד עם כלל עם ישראל.

1800-260-260

להצלחה לרפואה לזיווג לזש"ק לישועה תפארת רפאל

תלמוד תורה לכנים

שיעורי תורה ויהדות לכבוע
כולל ובית מדרש
כנסים תורניים
קירוב רחוקים

מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
עזרה לנזקקים

הדרכה רוחנית לעולים חדשים
מוקד עולמי לאמירת תהילים
שבועון תורני

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
7:34	7:32	7:35	7:31
8:25	8:23	8:26	8:22
9:21	9:18	9:22	9:18

עלון השבוע לעילוי נשמת סבתנו הצדקת
מרת שרה בת דינה ומשיח זביחי ע"ה
נפטרה ב-כד' תמוז תשנ"א
ולהצלחת כל משפחת זביחי ברוחניות ובגשמיות
מתוך בריאות איתנה ונהורא מעליא - אמן

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ
פִּינָחָס
(שבת מברכין)

הַפְטָרָה
"דְּבַר יְרֵמְיָהוּ"
יְרֵמְיָהוּ א'

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com
הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260
© כל הזכויות שמורות. ניתן לצלם ולהפיץ במתכונתו ובצורתו בלבד ללא שום שינוי.